

Анімаційна діяльність як засіб соціального виховання студентів факультету фізичного виховання та спорту

Херсонський державний університет (м. Херсон)

Постановка наукової проблеми та її значення. Політичні й соціальні процеси, що відбуваються в Україні, спрямовані на утвердження демократичних засад розвитку держави та суспільства. Це зумовлює необхідність відповідних змін у вихованні молодого покоління, спрямування його завдання на розвиток високоінтелектуальної, свідомої особистості з чіткою громадянською позицією, готовою до конкурентного вибору свого місця в житті на засадах моралі й поваги до людини.

Сучасна ситуація характеризується затребуваністю соціального виховання на всіх рівнях суспільного життя. Таке виховання має великий вплив на формування в молодого покоління духовних цінностей та ідеалів, індивідуального й суспільного світогляду, поведінкових стереотипів і конкретних вчинків.

Соціальному вихованню як складовій частині соціальної педагогіки присвячено праці багатьох сучасних учених, серед яких – дослідження В. М. Басової, В. Г. Бочарової, М. П. Гур'янової, А. В. Мудрика, Л. Є. Нікітіної, М. М. Плоткіна, В. Д. Семенова та ін.

Особливе значення для нашого дослідження мають наукові розвідки Г. М. Андреевої, А. Ф. Воловик, В. А. Воловик, Л. В. Курило, І. І. Шульги, у яких розкрито сутність, показано значення, охарактеризовано виховні потенціали анімаційної діяльності. Тому правомірно говорити про необхідність посилення уваги до анімаційної діяльності як засобу соціального виховання студентів у рамках вищого навчального закладу, оскільки вона відкриває широкі можливості для прояву особистісної ініціативи студентів, орієнтації особистості в соціальних відносинах і розвитку навичок соціально-комунікативної взаємодії.

Завдання роботи – уточнити сутність анімаційної діяльності як засобу соціального виховання студентів ВНЗ; проаналізувати досвід використання анімаційної діяльності в соціальному вихованні студентів факультету фізичного виховання та спорту.

Методи дослідження – аналіз науково-методичної літератури з проблеми; узагальнення теоретичних та емпіричних даних; аналіз досвіду використання анімаційної діяльності факультету фізичного виховання та спорту Херсонського державного університету.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Під соціальним вихованням у його сучасному трактуванні розуміємо створення умов і стимулювання розвитку людини, його соціального становлення з урахуванням використання всіх соціальних впливів.

Г. М. Андреева, аналізуючи соціальне виховання, зазначає, що це цілеспрямований процес формування соціально значущих якостей особистості, необхідних для успішної соціалізації [1]. Соціальне виховання, за А. В. Мудриком, – це становлення людини в процесі планомірного створення умов для цілеспрямованого позитивного розвитку й духовно-ціннісної орієнтації людини [4].

Процес соціального виховання можна представити у вигляді схеми: уключення людини в систему побуту, життєдіяльності й відносин; придбання й накопичення знань та інших елементів соціального досвіду, їх інтеріоризація та екстеріоризація [4].

З урахуванням цього важливу роль у становленні особистості студента відіграє вищий навчальний заклад, основними завданнями якого є:

- 1) задоволення потреб особистості в інтелектуальному, культурному й етичному розвитку в процесі отримання вищої освіти;
- 2) формування в студентів громадянської позиції, здатності до праці та життя в умовах сучасної цивілізації й демократії;
- 3) збереження й примноження моральних, культурних і наукових цінностей суспільства.

Нині є повна підстава говорити про численні погляди й підходи до розуміння сутності виховання в системі вищої освіти. Один із сучасних напрямів розвитку особистості студента – використання виховного потенціалу анімаційної діяльності.

Уперше стосовно сфери вільного часу термін «соціокультурна анімація» був ужитий в 50-ті роки ХХ століття французьким соціологом Ж. Дюмазедьє в контексті теорії «цивілізації дозвілля». Дослів-

ний переклад латинського «animator» – дає життя, виховує характер, а його похідне «animateur» (франц.) перекладається вже як натхненник, керівник, організатор дозвілля, гід, конферансьє і т. ін. [3].

А. Ф. Воловик дає визначення анімаційної діяльності як спеціально організованої діяльності з культурно-дозвіллевої роботи з дітьми, підлітками та молоддю, із виховання засобами культури, мистецтва й спілкування, що спеціалізується на технологіях дозвіллевої педагогіки [2].

У роботах І. І. Шульги анімаційна діяльність розуміється як особливий вид соціально-культурної діяльності суспільних груп й окремих індивідів, заснований на сучасних технологіях (соціально-педагогічних, психологічних, культуротворчих), що забезпечує подолання соціального та культурного відчуження [5].

Як впливає із зазначених визначень, анімаційна діяльність спрямована на активне сприяння гармонійному розвитку особистості людини. Виходячи з цього, її основними завданнями є:

- формування мотивації до різних способів самодіяльності, уключаючи винахід нових форм вільного творчого проведення часу;
- організація первинних груп за інтересами;
- об'єднання людей різних вікових категорій творчим спілкуванням;
- організація спільних свят і подій.

Отже, анімаційна діяльність – це сукупність соціально значущих дій особистості, спрямованих на інтенсивну усвідомлену її взаємодію з навколишнім середовищем та освоєння соціокультурних цінностей у процесі задоволення релаксаційно-відновних і культурно-творчих потреб та інтересів.

Педагогічними функціями анімаційної діяльності є орієнтація особистості в соціальних відносинах, що виникають у ході участі в різних видах соціокультурної діяльності; створення виховного простору; забезпечення можливості придбання позитивного досвіду соціально-комунікативної взаємодії.

Анімаційна діяльність передбачає реалізацію програм соціально-педагогічної творчої реабілітації, інтенсивного соціально орієнтовного відпочинку, соціально-психологічної консолідації суспільних груп та володіє низкою потенціалів:

- сприяє формуванню соціально-значущих якостей особистості (соціальна активність, комунікативність, організованість, мобільність, креативність);
- сприяє підготовці до взаємодії з людьми різних вікових категорій та соціальних статусів;
- дає можливість набути досвід інтерактивної взаємодії, удосконалення моделей поведінки й діяльності в соціальному середовищі [3, 5].

Особливості соціального виховання студентів у процесі анімаційної діяльності уможливають виділення її педагогічних функцій: орієнтація особистості в соціальних відносинах, що виникають у ході участі в різних видах соціокультурної діяльності; створення виховного простору; забезпечення можливості придбання позитивного досвіду комунікативної взаємодії.

Студент, беручи участь в анімаційній діяльності, реалізує такі функції:

- функція самопрезентації полягає в умінні студента зацікавити своєю особистістю, привернути до себе увагу як однієї людини, так і групи, із якою він взаємодіє.
- соціально-перцептивна функція полягає в тому, що студент уважний як до зовнішніх проявів у поведінці людей, так і до внутрішніх змін особистості. Особливого значення тут набувають емпатія й атракція [5].

На факультеті фізичного виховання та спорту ХДУ в процесі підготовки студентів до анімаційної діяльності основний акцент робиться на забезпечення єдності теоретичних знань і практичної діяльності. Теоретична частина представлена спеціальними дисциплінами, практична – навчальною практикою, яка в професійній підготовці студентів є педагогічною та спортивною анімаційною діяльністю. Заняття навчальної практики з організації фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи складаються з розробки, підготовки й реалізації проектів, програм, змагань, спортивних свят тощо. Додатково участь студентів в анімаційній діяльності представлена різними заходами з використанням різних форм організації за такими напрямками:

– *спорт і профорієнтація* є безпосередньою презентацією ресурсів факультету фізичного виховання й спорту. Заходи передбачають такі форми участі студентів: фестиваль «Молодь за здоровий спосіб життя»; «Олімпійський день бігу»; «Дитяча Ахілея»; спортивний фестиваль «Streetfest»; міський «Олімпійський урок»; «Олімпійське лелечення» та інші;

– *творчий* – спрямований на актуалізацію й розвиток творчого потенціалу студентів, формування уявлень про значущість художньої творчості для професійного становлення, презентацію форм культурно-дозвіллевої діяльності. У цьому контексті фестиваль «Молода хвиля» передбачає прове-

дення творчого звіту про результати художньої творчості факультету. У рамках фестивалю організовується кілька конкурсних програм: конкурс драматичної майстерності, на якому студенти представляють різні за характером творчі роботи; хореографічний та вокальний конкурси;

– *соціальний* – спрямований на включення студентів у соціально значиму діяльність у м. Херсоні. Цей напрям передбачає активізацію взаємодії учасників у рамках соціального партнерства, волонтерської діяльності, формування досвіду організаторської соціально-проективної й анімаційної діяльності. У межах цього напрямку проводять щорічну акцію «Допоможи врятувати дитину» (на допомогу онкохворим дітям), фізкультурно-оздоровчий проект із роботи з дітьми із синдромом дауна, спортивні свята в обласному дитячому притулку, благодійний пробіг «З вірою в серці» тощо;

– *науковий напрям* передбачає формування теоретичних знань про організацію та проведення різних заходів, соціальні опитування, проведення досліджень і збір статистичних даних.

Висновки. Анімаційна діяльність як засіб соціального виховання студентів сприяє формуванню таких соціально-значущих якостей особистості, як соціальна активність, комунікативність, організованість, мобільність, креативність. Аналізуючи досвід використання анімаційної діяльності на факультеті фізичного виховання та спорту ХДУ, ми виявили особливості підготовки студентів: використання професійної анімаційної діяльності як навчально-практичної з метою формування професійного досвіду й розвитку естетичної свідомості в процесі навчання; стимулювання розвитку мотиваційної сфери студента, його спрямованості до саморозвитку, професійної компетентності; формування в процесі навчання не тільки професійно-значимих, а й особистісних якостей, що сприяють розвитку особистості студента. Використовуючи можливості анімаційної діяльності в навчально-виховному процесі, можна здійснити інтеграцію теорії й практики на внутріпредметних і міжпредметних рівнях, забезпечити набуття досвіду, що є основою професіоналізму, формування естетичної свідомості особистості, досвіду творчої діяльності.

Перспективи подальших досліджень полягають у визначенні впливу анімаційної діяльності на формування моральних якостей особистості студентів факультету фізичного виховання та спорту.

Джерела та література

1. Андреева Г. М. Социальная психология : [учеб. для высш. учеб. заведений] / Г. М. Андреева. – М. : Аспект Пресс, 1999. – 376 с.
2. Воловик А. Ф. Педагогика досуга : [учеб. пособие для студ. вуза] / А. Ф. Воловик, В. А. Воловик. – М. : Флинта-Наука, 1998. – 240 с.
3. Кан-Калик В. А. Педагогическое творчество / В. А. Кан-Калик, Н. Д. Никандров. – М. : Педагогика, 1990. – 144 с.
4. Мудрик А. В. Социальная педагогика : [учеб. для студ. пед. вузов] / А. В. Мудрик ; под ред. В. А. Сластенина. – М. : Изд-во Ин-т практ. психол., 1999. – 184с.
5. Шульга И. И. К проблеме подготовки педагогов-аниматоров в вузе / И. И. Шульга // Материалы Междунар. науч.-практ. конф. «Ценностные приоритеты общего и профессионального образования». – М. : Изд-во МПГУ, 2000. – С. 186–189.

Анотації

Соціальне виховання має великий вплив на формування в молодого покоління духовних цінностей та ідеалів, поведінкових стереотипів і конкретних вчинків. Метою дослідження було проаналізувати напрями використання анімаційної діяльності в соціальному вихованні студентів факультету фізичного виховання та спорту. Визначено, що педагогічними функціями анімаційної діяльності є орієнтація особистості в соціальних відносинах; створення виховного простору; забезпечення можливості набуття досвіду соціально-комунікативної взаємодії. Досвід використання анімаційної діяльності свідчить про необхідність забезпечення єдності теоретичних знань і практичної діяльності, що представлена заходами з використанням різних форм організації за такими напрями: спорт і профорієнтація, творчість, соціальний та науковий напрями.

Ключові слова: анімація, соціальне виховання, студенти, функції, напрями.

Ольга Кольцова. Анимационная деятельность как средство социального воспитания студентов факультета физического воспитания и спорта. *Социальное воспитание имеет большое влияние на формирование у молодого поколения духовных ценностей и идеалов, поведенческих стереотипов и конкретных поступков. Целью исследования было проанализировать направления использования анимационной деятельности в социальном воспитании студентов факультета физического воспитания и спорта. Определено, что педагогическими функциями анимационной деятельности является ориентация личности в социальных отношениях; создание воспитательного пространства; обеспечение возможности приобретения опыта социально-коммуникативного взаимодействия. Опыт использования анимационной деятельности свидетельствует о необхо-*

димости обеспечения единства теоретических знаний и практической деятельности, которая представлена мероприятиями с использованием различных форм организации по следующим направлениям: спорт и профориентация, творчество, социальное и научное направления.

Ключевые слова: анимация, социальное воспитание, студенты, функции, направления.

Olha Koltsova. Entertainment Activity as Means of Social Education of Students of the Faculty of Physical Culture and Sports. Social education has great influence on the formation of spiritual values and ideals, behavioral stereotypes and specific actions of the younger generation. The aim of the study was to analyze the uses of entertainment activity in social education of students of the physical education and sports faculty. It was defined that pedagogical functions of entertainment activity are orientation of a personality in social relations; creation of educational space; securing of ability of obtaining of experience of socio-communicative interaction. Experience of usage of entertainment activity demonstrates the need of ensuring of the unity of theoretical knowledge and practical activity which is presented by activities with usage of different forms of organization according to the following area: sport and professional orientation, creation work, social and scientific orientation.

Key words: entertainment, social education, students, functions, orientations.